

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «Карантин рослин лісових культур»

Ступінь вищої освіти - Магістр
Спеціальність 202 Захист і карантин рослин
Освітня програма «Карантин рослин»
Рік навчання 2, семестр 3
Форма навчання денна, заочна
Кількість кредитів ЄКТС 4
Мова викладання українська

Лектор дисципліни
Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка дисципліни в
eLearn

Сикало Оксана Олексіївна
Дмитрієва Ольга Євгеніївна
sukalo_o@nubip.edu.ua
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3882>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «**Карантин рослин лісових культур**» вивчення біологічних особливостей регульованих шкідливих організмів лісу та лісоматеріалів, шляхів поширення та продукції, з якою можливе потрапляння на територію України; методик проведення обстеження лісових насаджень, огляду лісоматеріалів на виявлення карантинних організмів лісу та методів відбору зразків; інтегрованого управління шкідливими організмами у лісовому господарстві.

Завдання мати чітке уявлення про значення карантинного інспектування, як першого фітосанітарного заходу. Повинен володіти методами відбору зразків та технікою проведення фітосанітарної експертизи. Вміти визначати за характером пошкоджень товарів карантинні види шкідників, хвороб рослин, нематод і бур'янів лісових культур. Вміти ідентифікувати видову приналежність ентомологічних, фітопатологічних, нематологічних та гербологічних організмів з допомогою визначників, колекційних матеріалів, гербарних зразків, керуючись методами лабораторної експертизи інструкційних матеріалів, оформляти необхідні документи, аналізувати, робити висновки експертизи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**: • Закон України «Про карантин рослин», «Положення про Державну ветеринарну та фітосанітарну службу України» та інші законодавчі документи.

• методики здійснення державного контролю за діяльністю розсадників, державних сортодільниць, оранжерей і теплиць, діяльність яких пов'язана з обігом рослин, насіння і садивного матеріалу;

- методики організації й проведення систематичних обстежень земель сільськогосподарського призначення і земель лісового фонду, пунктів карантину рослин та прилеглої до них території, місць обігу рослин, продуктів рослинного походження та інших об'єктів регулювання;

- методики проведення спеціальних досліджень спільно з вітчизняними організаціями з карантину і захисту рослин та інших країн щодо оцінки відповідності (невідповідності) об'єктів регулювання фітосанітарним правилам;

вміти:

- використовувати знання і уміння під час проведення інспектування рослин, що ростуть на землях сільськогосподарського призначення, у розсадниках, садах, лісах, відкритому ґрунті, теплицях та в інших місцях, включаючи місця для зберігання, переробки і транспортні засоби для переміщення об'єктів регулювання;

- використовувати професійні спеціалізовані знання та уміння під час запровадження відповідно до законодавства термінових заходів для локалізації та ліквідації карантинних організмів та запобігання їх поширенню;

- виявляти і застосовувати термінові заходи для локалізації та/або ліквідації карантинних організмів з урахуванням фітосанітарного стану, екологічної ситуації і економічної доцільності;

- визначати рівень ризику, прийнятний для зарубіжних країн та зацікавлених партнерів;

- використовувати спеціалізовані знання під час проведення інспектування та фітосанітарної експертизи об'єктів регулювання;

- використовувати спеціалізовані знання під час здійснення координації моніторингу, виявлення та ідентифікації регульованих шкідливих організмів в Україні;

- розробляти проекти нормативно-правових актів у сфері карантину рослин; вести обліки бази даних та інформувати громадськість та зацікавлених партнерів про виявлення, наявність, поширення, локалізацію та за необхідності ліквідацію регульованих шкідливих організмів;

- поширювати інформацію у сфері карантину рослин серед населення щодо поширення та ідентифікації відповідних карантинних організмів;

- визначати і застосовувати різні засоби та заходи захисту рослин від шкідливих організмів з урахуванням фітосанітарного стану, прогнозів різної завчасності;

- використовувати спеціалізовані знання під час здійснення державного контролю за виконанням фітосанітарних заходів та використання біологічних об'єктів логічної ситуації і економічної доцільності;

- використовувати знання і уміння під час проведення інспектування рослин, що ростуть на землях сільськогосподарського призначення, у розсадниках, садах, лісах, відкритому ґрунті, теплицях та в інших місцях, включаючи місця для зберігання, переробки і транспортні засоби для переміщення об'єктів регулювання;

- використовувати професійні спеціалізовані знання та уміння під час запровадження відповідно до законодавства термінових заходів для локалізації та ліквідації карантинних організмів та запобігання їх поширенню;
- виявляти і застосувати термінові заходи для локалізації та/або ліквідації карантинних організмів з урахуванням фітосанітарного стану, екологічної ситуації і економічної доцільності;
- розробляти новітні фітосанітарні заходи та застосувати їх до об'єктів регулювання (продукції рослинного походження).

Набуття компетентностей:

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК07. Здатність обґрунтовувати методики з визначення та ідентифікації шкідливих організмів, проводити фітосанітарну діагностику хвороб рослин, комах, кліщів, нематод, гризунів та бур'янів за стадіями розвитку і етапами органогенезу рослин.

СК08. Здатність прогнозувати розвиток і поширення шкідливих організмів, проводити аналіз фітосанітарного ризику, науково обґрунтовувати запровадження фітосанітарних заходів, застосовувати методи ліквідації шкідливих організмів у часі та просторі..

СК09. Готовність до проведення на рівні експерта самостійних спостережень та досліджень щодо фітосанітарного стану й прорахунку ризиків занесення шкідливих організмів

СК10. Здатність застосовувати методики фітосанітарного моніторингу земель сільськогосподарського призначення і земель лісового фонду, пунктів карантину рослин та прилеглої до них території, місць обігу рослин, продуктів рослинного походження та інших об'єктів регулювання

СК11. Здатність проводити відбір проб, їх аналіз та діагностику стану агробіоценозів під час інспектування виробничих посівів, засіяних імпортом посадковим матеріалом

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 12. Володіти інноваційними підходами та принципами при проведенні аналізу фітосанітарного ризику, досліджень із карантинними організмами, ідентифікації видового складу шкідливих організмів для груп товарів;

ПРН 13. Володіти професійними знаннями щодо фітосанітарної діагностики рослини і продукції рослинного походження, обґрунтовано застосовувати до них фітосанітарні засоби захисту;

ПРН 15. Обґрунтовувати доцільність проведення знезараження рослин та продукції рослинного походження;

ПРН 16. Володіти методиками організації й проведення систематичних обстежень земель сільськогосподарського призначення і земель лісового фонду, пунктів карантину рослин та прилеглої до них території, місць обігу рослин, продуктів рослинного походження та інших об'єктів регулювання; здійснювати державний контроль за дотриманням карантинного режиму і фітосанітарних заходів з карантину рослин під час вирощування, заготівлі, вивезення, ввезення,

транспортування, зберігання, перероблення, реалізації та використання підкарантинних матеріалів;

**Структура навчальної дисципліни
«Карантин рослин лісових культур»**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.												
Тема 1.	12	2		4		6						
Тема 2.	14	2		4		8						
Тема 3.	14	4		4		6						
Разом за змістовим модулем 1	40	8		12		20						
Змістовий модуль 2.												
Тема 1.	12	2		4		6						
Тема 2.	16	4		4		8						
Тема 3.	12	2		4		6						
Разом за змістовим модулем 2	40	8		12		20						
Змістовий модуль 3.												
Тема 1.	14	4		4		6						
Тема 2.	14	2		4		8						
Тема 3.	12	2		4		6						
Разом за змістовим модулем 3	40	8		12		20						
Усього годин	120	24		36		60						

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Фітосанітарний огляд лісо- та пиломатеріалів при складуванні та зберіганні. Фітосанітарний огляд лісо- та пиломатеріалів при транспортуванні.	4
2	Методи відбору зразків від лісоматеріалів та дерев'яного пакувального матеріалу.	4
3	Особливості біологічного розвитку карантинних комах та кліщів лісу. Систематика	14
4	Особливості біологічного розвитку карантинних збудників та нематод. Систематика	6
5	Фітосанітарні вимоги країн до посадкового матеріалу листяних і хвойних порід, лісоматеріалів і лісо продукції, що експортується з України	4
6	Управління фітосанітарним ризиком комах, кліщів, нематод, збудників хвороб	4

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Фітосанітарні заходи, які застосовують до лісових товарів. Приклади системи захисту товарів лісу від шкідливих організмів	8
2	Обстеження лісових насаджень. Фітосанітарний огляд лісоматеріалів, деревини та виробів з неї. Методи відбору зразків.	10
3	Особливості біологічного розвитку карантинних комах та кліщів лісу. Систематика	10
4	Особливості біологічного розвитку карантинних збудників та нематод. Систематика	10
5	Особливості біологічного розвитку карантинних нематод.	4
6	Фітосанітарні вимоги країн до посадкового матеріалу листяних і хвойних порід, лісоматеріалів і лісо продукції, що експортується з України	8
7	Управління фітосанітарним ризиком комах, кліщів, нематод, збудників хвороб	10

9. Індивідуальні завдання

Зі списку А1 вибрати шкідливий організм (лісова комаха, збудник хвороби, нематода) та провести його аналіз фітосанітарного ризику згідно плану виконання курсової роботи

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків
--	---

Рейтинг студента, бали	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативно-правові документи, що використовуються при вивченні дисципліни

1. МСФЗ № 19. 2003. Формування переліків регульованих шкідливих організмів.
2. ДСТУ 3355-96 Продукція сільськогосподарська рослинна. Методи відбору проб у процесі карантинного огляду і експертизи.
3. ДСТУ 4009-2001 Методи гербологічної експертизи підкарантинних матеріалів
4. ДСТУ 4180-2003 Методи мікологічної експертизи підкарантинних матеріалів
5. ГОСТ 12036-85 Семена сельскохозйственных культур. Правила приемки и методы отбора проб.
6. ГОСТ 12044-81 Семена сельскохозйственных культур. Методы определения зараженности болезнями.
7. ДСТУ 2949-94 Насіння сільськогосподарських культур. Терміни та визначення.
8. МСФЗ № 31. (2008). Методика відбору зразків від вантажів

Основна література

1. Закон України «Про карантин рослин», прийнятий Верховною Радою України 30 червня 1993 р. № 3348-ХІІ та наступні його редакції
2. Мовчан О.М. Карантинні шкідливі організми: карантинні шкідники. – Ч.1 - К.: Світ, 2002.- 288 с.
3. Сикало О.О., Мовчан О.М., Устінов І.Д. Під ред. О.О. Сикало Карантинні шкідливі організми. Частина 2. Карантинні хвороби. - Київ, Світ 2005.- 288 ст.
4. Сикало О.О., Острик І.М., Пилипенко Л.А.. Методи огляду та експертизи підкарантинних матеріалів // Методичні вказівки до виконання лабораторно-практичних робіт та завдання для ділової гри, - К.: НАУ, 2004.
5. В.М. Родігін, Ф.М. Марютін, І.Д. Устінов, О.О. Сикало, Л.І. Кравченко Карантинні хвороби рослин. – Харків, 2002. – 360с.
6. Башинська О.В., Ягольник З.В., Пазинюк Г.Д., Чукур С.Д. Методичні вказівки з обстежень лісових насаджень та огляду лісоматеріалів на виявлення карантинних організмів. – Київ, Колобіг, 2005. – 43с.

9. Лузан О.Ю., Карплюк В.Г., Сикало О.О. Фітосанітарний контроль. Рекомендації щодо проведення інспектування та фітосанітарної експертизи. – К.: ТОВ «Капітал Клуб», - 2009. – 272 с.
10. Збірник нормативних документів з карантину рослин в Україні. Навчально-практичний посібник. Вид. «Козацький вал», Суми, 2005, 527 с.
11. Лісова ентомологія: Підруч. – 2 вид., перероб. і доп. – К.: Вид-во УСГА, 1993. – 352 с.
12. Защита растений от болезней / В.А. Шкаликов, О.О. Белошапкина, Д.Д. Букреев и др.; Под ред. В.А. Шкаликова. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: КолосС, 2004. – 255 с.
13. Посібник із застосування фітосанітарних стандартів у лісовому господарстві // Тексти ФАО. – 2010 // <http://www.fao.org/docrep/014/i2080r/i2080r.pdf>
14. Quarantine Pests for Europe. Second Edition. CAB INTERNATIONAL in association with the European and Mediterranean Plant Protection Organization (EPPO). 1997, с. 1425.

Додаткова інформація

Веб-сайты ФАО:

Біологічна безпека у лісовому господарстві: www.fao.org/forestry/site/biotec
Здоров'я лісу ФАО: www.fao.org/forestry/pests/en
Інвазивні види ФАО: www.fao.org/forestry/aliens/en
Комісія кодекса аліментаріуса ФАО/ВОЗ: www.codexalimentarius.net
Пріоритетна галузь для міждисциплінарних дій – біологічна безпека сільського господарства і виробництва продуктів харчування ФАО: www.fao.org/biosecurity

Інші міжнародні організації, конвенції та інформаційні портали:

Австралійська оцінка фітосанітарного ризику, яку завдають бур'яни: www.weeds.org.au/riskassessment.htm
Всесвітня торгова організація (СОТ) Санітарні і фітосанітарні заходи (СФС): www.wto.org/english/tratop_e/sps_e/sps_e.htm
Всесвітня торгова організація (СОТ): www.wto.org
Глобальна база даних по інвазивним видам: www.issg.org/database
Глобальна програма по інвазивним видам (GISP): www.gisp.org
Комісія по лесовому господарству Північної Америки, Інформаційна система по екзотичним шкідливим для Північної Америки організмам (EXFOR) - <http://spfnic.fs.fed.us/exfor>
Комісія по стійкому розвитку (СSD): www.un.org/esa/dsd/csd/csd_aboutcsd.shtml
Конвенція по біологічному різноманіттю (КБР): www.cbd.int
Конвенція по міжнародній торгівлі вимираючими видами дикої фауни і флори (CITES): www.cites.org/eng/disc/species.shtml

Лісовий збірник Міжнародного Центру по сільському господарству і біологічним наукам (CABI): www.cabi.org/compendia/fc

Міжнародна конвенція по карантину и захисту рослин (МККЗР): www.ippc.int

Міжнародний портал по безпеці харчових продуктів, здоров'ю тварин і рослин (IPFSAPH): www.ipfsaph.org

Міжнародний союз організацій по лесовим дослідженням (IUFRO) Розділ 7.03.12 – чужорідні інвазивні види і міжнародна торгівля: www.iufro.org/science/divisions/division-7

Міжнародний союз охорони природи (МСОП) / SSC Група спеціалістів по інвазивним видам (ISSG): www.issg.org

Реєстр занесених інвазивних чужорідних для Європи видів: www.europe-alien.org

Реферати Міжнародного Центру по сільському господарству і біологічним наукам (CABI): www.cabdirect.org

Північноєвропейська і балтійська мережа по інвазивним видам (NOBANIS): www.nobanis.org

15. EPPO Bulletin vol. 29 №4, December 1999, pp. 477-503.

16. EPPO Bulletin vol. 31 №1, March 2001, p. 53.

17. EPPO Bulletin vol. 31 №3, September 2001, p. 411.

18. EPPO Bulletin vol. 32 №2, August 2002, pp. 255-299.

19. EPPO Bulletin vol. 29 №3, December 2002, p. 481.

20. EPPO Bulletin vol. 36 №1, April 2006, pp. 81-167.

